

Наше Лемко

PIK V.

Ч. 22 (118)

Львів, 15. листопада 1938.

Виходить двічі в місяць.
Адреса: **Львів, ул. Новий Світ ч. 22.**
Телефон ч. 244-67.
NASZ LEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зод., Піврічно 1:80 зод., Четвертірічно 1 зод.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дод. або рівновартість.

Український хор у Фльоринці.

Двадцять літ тому...

Було це повних двадцять літ тому. Повні молодечі сил ставали вони в боєві лави, щоб забезпечити кращу долю Батьківщин. З вірою в перемогу ставили завзятий опір противникові на всіх відтинках широкого фронту в нерівному змаганні за найкращий ідеал свого Народу...

Ціною многонадійного життя, важких, непосильних трудів, щедрою жертвою гарячої молодечої крові промочували своєюмо Народові шлях до Волі... Примирали з голоду, змагалися останками сил з лютими пошестями й голіруч поривалися до щораз нових бій і нових перемог...

Та настав час... і перетомлені руки стали опадати в знемізі, — встоятись не було сили...

Двадцять літ тому повні моло-

дечого розгону й шляхотного пориву молодці вилітали ормаєч на вірну службу Батьківщині.

А сьогодні?

Вони ще далі горять великим огнем святої любови до рідного Краю, та лиха доля підтяла їхні душі крила, звичечила молодечі сили.

Недавні борці стали... безпомічними інвалідами Української Армії. З незломною вірою в майбутнє свого Народу останками сил змагаються з лукавою долею:

Непереможні Герої терпіння, Герої сиріх буднів.

Знеможені стиха відходять з життєвого побоевища — спершу одишею, згодом щораз більшими гуртами...

Це ж повних 20 літ затижної боротьби зі злиднями серед важкого

каліцтва, набутого в недавніх лицарських змаганнях на полі бою!...

Заняті щоденними турботами власного життя, не все маємо змогу вслухатися в їхній втомлений віддих, не все завважимо надломаний нерівний стукіт їхньої щораз важчої ходи.

Та в місяці Листопаді ці нервні звуки вриваються глибоко в нашої свідомості.

Виринають в нас спомини Юности, як всі ми разом йшли спільними лавами, як під один такт билася серце могутнім бажанням, великою надією...

І приходить щороку той час, коли ці недавні подвижники великого Чину стають нам ближчі, як жива Тінь недавню Минулого...

Іх годі забути!

Львів, 1. листопада 1938.

ГОЛОВНА РАДА

УКРАЇНСЬКОГО Т-ВА ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ У ЛЬВОВІ.

Наші брати.

Бачванські Українці, що живуть в Югославії, які поселилися там ще далеко перед війною, святкують величаво Найбільший Ювілей 950-ліття Хрищення України. Іхній Епископ Впрсв. Кир Дионізія Ніяряді видав заклик, щоб це торжество Ювілею якнайвеличавіше відсвяткувати.

—o—

Українська Громада в Німеччині влаштувала в Берліні дня 30 жовтня 1938 р. в порозумінні з українським греко-католицьким Душпастирством Святочні Сходини, які попередила Служба Божа. На сходах промовляв професор Др. Зенон Кузеля та Др. Б. Гомзин.

—oo—

У Карпатській Україні

мадярська пропаганда

Ты потребуєш хліба, ја древал — Неможеме жит' без себа!
Тобі хліба треба - мині древа. — Не можемо жити один без другого
Neked kenyér, nekem fa kell! — Nem élhetünk egymás nélkül!

До яких меж дійшла перфідна мадярська пропаганда між населенням Карпатської України, а, одночасно, наскільки вона в нашому розумінні вбога концептом і примітивним виглядом — зілюструють оці дві відбитки летючок. А, для пропаганди своїх імперіалістичних ідей та анексіоністичних задумів мадярська пропаганда не завагалася вжити й образу св. Миколи — це також дуже характеристичне для ментальности нації, що скрізь і всюди маніфестує своє признание до Христової віри й відданість Римові.

Починаючи від 8. жовтня, над Карпатською Україною кружляють мадярські літаки й скидують над містами й селами різного роду пропагандивні летючки й друки. Три зразки таких летючок подаємо. Текст під образком св. Миколи й збірника шрифту — говорять самі за себе. Щож торкається двох других летючок — то вони невдачні вже в своєму заложенні: таки ці „ідеями“ не можна нікого ні взяти ні переконати. А вже основний промах — це підписи в трьох мовах, зокрема в мадярській.

Коли б не він — може ці летючки щонебудь вдіяли б.

А так — зайвий труд.

Хоч ці летючки й валятимуться купами скрізь у Карпатській Україні, та хісна з них мадяри не мають і не матимуть.

Якісь добрі опікуни Карпатської України не перестають турбувати-

ся добром її мешканців і засипають з літаків край летючками, яких зразки подаємо, не змінюючи нічого в їх „правописі“:

„Не позволимє, чтобы знов продали нас Празі. Прага продаст наш край большевикам! Дайте нам незадежу, Свободну Подкарпатську Русь! Пора действовать! Боритесь поборете!“

Інша летючка представляє ситого мадяра, котрий передає голодному українському дереворубови покрайний бохонець хліба, а за ним видніють міхи повні збіжжя. Під образком напис в мовах словацькій, „язичію“ і мадярській:

„Тобі хліба треба — мині древа.“

Не можемо жити один без другого“.

Ті летючки замандрували якось над Лемківщину і звіттам свідомі лемки прислали нам ті окази мало помислової мадярської пропаганди.

Святий Ніколас.

святистю Христовою, молиса кь Господу, аки да избавишя рабства Ческого. Помолишя за Хлібъ и за свободу Подкарпатской Русі. Аминь.

Ще раз перестерігаємо Всх людей на Лемківщині, щоб не слухали жадних пройдисвітів і волонітів, які вештаються тепер по наших селах і розсівають неправдиві вiсті. Кожного такого підозрілого типа треба відпровадити до громадського уряду й там його вилегітимувати.

Ceské bratstvo — maďarské bratstvo

Ческе братство — мадярське братство

Cseh testvériség — magyar testvériség

В обороні безосновно покараних

КОМУНІКАТ

у справі останньої різдвяної коляди на „Рідну Школу”.

Дня 27. жовтня ч. р. боронив д-р Франц Свістель, адвокат у Львові, перед Окружним Судом Карним у Львові покараних бібрещким староством Михайла Зборівського і Льва Равлика з Гриньва пов. Бібрка за те, що 8. січня цього року в часі наших Різдяних Свят розганяли й перевели у своєму селі збірку-коляду на Рідну Школу, чим мали вони нарушити приписи закону з 15. II. 1933 р. про публічні збірки, бо адміністраційна влада не видала на таку збірку окремого дозволу. В цій справі у вільний Окружний Суд до ч. спр. VIII. 2. Кад. 3668/38 обох покараних староством.

В цих актах львівського окружного суду стверджено невдвозначно, що — згідно з зарядженням міністерства внутрішніх справ — був виданий дозвіл властивій адміністраційної влади на збірку підчас минулої Різдва (1938) на „Рідну Школу” і тому всі ті збірки-коляди на терені наших воєвдств були дозволені й легальні. Знаємо, що є багато більше таких карноадміністраційних справ. Багато з тих справ уже правосильно покінчені в некористь тих, що їх влада поклікала до відповідальности за коляду на Р. Ш. в 1938. Тому подаємо усім Кружкам Р. Ш. і зайнтерсованим у суму особам отсе:

1) Всі ті особи, що проти них ведуть дотичні староства проходження за різдяну коляду на Рідну Школу, чи ті, що їх справа наслідком відкликів від присуду староства наїшлася перед окружними судами можуть успішно боронитися тим, що коляду на Рідну Школу підчас останніх Різдяних Свят дозволила властива адміністраційна влада та поклікати на це доказ з наведених на початку актів окружного карного суду у Львові ч. VIII. 2. Кад. 3668/38.

2) Усі ті, що їх вже покарала правосильно їхні староства і вони не поставили у своєму часі домаганя, щоб справу розглянув окружний суд, можуть — згідно з арт. 33 розпорядку президента Р. П. з 22. березня 1928 р. про карно-адміністраційне поступовання — внести окреме подання до того самого староства, що їх покарало, з домаганям, щоб справу відновити, бо їх покарано неслухно, коли дня 27. 10. ч. р. окружний суд у Львові в цитованому на початку присуді

ствердив, що дійсно правильний дозвіл влади на таку збірку-коляду влада видала своєчасно.

3) Усі ті особи, що їх покарано за цю нібито недозволену збірку-коляду правосильними вже присудами окружних судів, куди вони спрямували своєчасно ці справи, можуть боронитися лише в цей одинокий спосіб, що внесуть через ці окружні суди окремі подання-внески до Найвищого Суду у Варшаві на поновлення цілого поступовання, згідно з приписами арт. 602 і 644 карної процедури. Як відставу на поновлення треба подати, що в наведених на початку справі виявилось, що дозвола на коляду у

своєму часі адміністраційна влада правильно видала, одначе про це не знав перед своїм присудом ані дотичний засуджений, ані суд, що його засудив — а від того залежить признание невинности даної особи. Подання до Найвищого Суду треба писати згідно з законом у польській мові.

У випадках під 2) і 3) можна поклікуватися на цей наш комунікат, у всіх 3-ох випадках треба подати доказ з актів львівського окружного суду карного ч. VIII. 2. Кад. 3668/38 для ствердження, що влада видала дійсно дозвіл на відповідну коляду.

ГОЛ. УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ:

Іван Галуцький, голова.
д-р Мирон Коноваль, секретар.

Про Карпатську Україну

Німецька преса присвячує справі Карпатської України багато уваги. В деяких журналах і часописах Німеччини появились навіть ілюстровані додатки про ту країну.

Подаємо уривки зі статті „Нах тавзенд яреп” (по тисячі літ), яку містить „Швєбішер Меркур”, що виходить у Штутгарті:

„Перший раз від тисячі літ українці володіли Карпатською Україною. Досі надавали етнічним групам українців та їх оселяні всякі можливі назви, щоб примусити українців забути свій великий український нарід. Їх називали русинами, рутенями, карпаторосами хоч вони щодо мови були українцями. Їм говорили, що землі Карпатської України удівлізували мадяри. Українцям говорили, що вони нижчий нарід наймитів. Аж нагло наукове товариство для досліджування інтелігенції народів досліджувало строго науково і карпатських українців та дійшло до надсподіваного переконання, що тут маємо до діла з дуже інтелігентним народом. Очевидно, що цей нарід замало розвивується через свої літ голодування і через те, що таланти марнувались. Все ж вишивки карпатських дівчат і різьбарські виробы українців належать до найкращих зразків народнього мистецтва.

„Коли хто бачить бідних українських селян в білих вовняних штанах, або босих жінок, чи повірив би, що це сини й дочкі того самого народу, який створив найстарший славянський епос „Слово о полку Ігорєві”, що його потім присвоїли собі росіяни? Цей епос походить із 1185 року,

„І ось в ході нової перебудови Чехо-словащини повстала мала держава великого народу, Карпатська Україна, яка осягнула право самоозначення. Карпатсько-українська Національна Рада, яка утворилась як понадпартійна організація зложена з провідників українців фактично держить сьогодні владу в своїх руках. Це вона вислала мужів зі свого круга з президентом міністрів Др. Волошином та міністрами Реваєм і Бачинським до уряду. Цей уряд панує над державою, в якій живе 725.000 мешканців, з того 65 відс. українців.

„Три четвертини краю займають Карпати з безконечними лісами, а четвертина — це урожайна земля.

„Карпатські українці живуть з деревного промислу, плєкають садівництво і виноград, сіють кукурдузу. Багаті земні скарби, вартісні сировіці, зложка вугілля, копальні соли, 60 мінеральних джерел, могли приносити користи колишнім панам того краю.

„Населення того краю буде вдячне урядові, коли він саме на те зверне свою увагу, бо використання природних багатств може створити підстави для економічного піднесення краю і його мешканців, занедбаних сотні літ”.

ПОВНЕ ДОВІРЯ

добуло собі якістю мило

„ЦЕНТРОСОЮЗ”.

Карпатська Україна

ВИДЕНСЬКЕ РІШЕННЯ.

Як знаємо, Чехословаччина та Малярщина погодилися на те, що кордони між цими двома державами, А ТАКОЖ КОРДОНИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ та Словаччини, вирішать у Відні. Суддями в цій справі — це Німеччина та Італія, при співучасті заінтересованих держав.

ВИРІШЕННЯ.

Дня 2-го листопада 1938 року, зібралися у Відні представники Німеччини, Італії, Чехословаччини та КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ, ЯКУ ЗАСТУПАВ ПРЕМ'ЄР о. АВГУСТИН ВОЛОШИН.

Вирішено, що міста Ужгород, Мукачів та Берегово, переходять до Малярщини.

Це важке рішення, голосиро пресове бюро ради міністрів Карпатської України, оперлося на етнографічних підставах, хоч воно для нас болюче, однак не зможе зломити в нашому народі духа й віри в майбутнє, в сповнення нашого найвищого національного ідеалу.

Перед Карпатською Україною, всіх своїх синів — відкривається що знедає в одному бажанні серця світле майбутнє.

СТОЛИЩЕЮ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

став рішенням Ради Міністрів Карпатської України Хуст; це місто 50 км. віддалене від Ужгороду.

НОВІ КОРДОНИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ЗАПЕВНЕНІ.

Міністр Карпатської України д-р Едмунд Бачинський, який урядє при центральному уряді в Празі, а з яким перебувають у Празі члени нашої делімітаційної комісії, (комісія, що радить над розмежуванням границь), Д-р Долинян і Д-р Юлій Бряжайко довіс телефонічно міністрові Ревасеві ось що:

Чотири держави, учасники конференції в Мінхені (де вирішено справу Судетів), а саме: Німеччина, Італія, Франція й Англія — перебирають на себе гарантію нових кордонів федеративної держави загалом — а Карпатської України зокрема.

Чутки про якийсь плебісцит на Карпатській Україні, не мають ніяких підстав.

Плебісциту не буде!

ХУСТ СТОЛИЩЕЮ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Місто Хуст має стати столицею Карпатської України.

Рівночасно прем'єр Карпатської України о. Августин Волошин, який після вирішення остав далше у Відні, обговорює там з німецькими фахівцями важні справи, звязані з Карпатською Україною.

Зокрема німецькі фахівці мають зайнятися розбудовою нової столиці Хусту.

Нова столиця Карпатської України, має бути розбудована на зразок великих європейських міст.

ПРЕМ'ЄР ВОЛОШИН І МАРШАЛ ГЕРІНГ.

В часі свогою побуту у Відні, о. Августин Волошин, прем'єр Карпатської України, відбув довшу конференцію з маршалам Герінгом.

Темою, якою займалися оба ці великі державні мужи — були справи, звязані з Карпатською Україною.

ПРЕМ'ЄР О. ВОЛОШИН БАДЬОРИТЬ.

Після вирішення та проголошення присуду комісії у Відні, Прем'єр Карпатської України о. Волошин, переслав до Ужгороду залик, звернений до всього українського населення і держави, такого змісту:

„Шойно тепер, кличе Прем'єр треба нам усім закасати рукави, та взятися до праці. Працювати, щоб і нам і нашим нащадкам краще жилося. Тож до праці всі брати, будемо сміло йти! Праця єдина з неволі нас вирве — нумо ж до праці брати!“

КІНЕЦЬ ПРОВОКАЦІЯМ.

Міністерство Внутрішніх Справ Карпатської України, закрило оці ворожі українським національно-державним інтересам чописа: „Русскую Правду“, „Наш Путь“ і „Русский Вѣстник“.

Рівночасно на підставі закону про збереження ладу й порядку

внутрі держави Міністерство Внутрішніх Справ, зогляду на ворожі й демонстраційні виступи чужих і посторонніх елементів, що кривалися під фірмою існуючих легальних організацій видало декрет що ним закрило такі організації: „Русскую Народную Раду“, „Орель“ і „Руску Национальну Гарду“ т. зв. „Чорния Рубашки“.

ІДЕТЕ ДО СЯНОКА,
пам'ятайте, що всі закупи треба
полагоджувати в складі

Народної Торговлі

Тут купуйте споживчі й кольоніальні товари, насіння господарських рослин і трав.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ.

Перше засідання нового союму та сенату Польщі відбудеться 23. листопада ц. р.

Італійці вицофали 10 тисяч добровольців з Еспанії.

Почесним доктором Українського Університету в Празі іменували першого Прем'єра Карпатської України Монс. о. Августина Волошина.

Центральний уряд у Празі ріши, що для постійного зв'язку й порозуміння, в Празі мають перебувати по одному членові українського та словацького урядів. Міністри чергуватимуться кожного тижня.

Головний командант большевської армії, Білхер, який сидить в тюрмі в Свердловську, намагався покінчити з собою. Але агенти Г.П.У. перешкодили йому; бояться револьти в червоній армії.

В Болгарії обходили 1-го листопада дуже торжественно роковини національного відродження. Вулицями столиці Софії, відбувся величавий похід відділів війська, півмлітарних і цивільних організацій. В церквах відбулися торжественні Богослуження.

Новий польсько-чеський кордон у Тешіні та в Татрах устійнюють окремі невійськові комісії без плебісциту.

Господь наше уповання

Нема в природі такої сили, що відвернула б спадання води в ріках — у гору. Тяжко теж спинити велике колесо, яке з шаленим розгоном котиться вдлі.

Правда, можна деколи загальмувати на короткий час розвиток подій, або спрямувати їх у протилежний хід; однак нікому ще не вдалося покласти такі колоди під ноги здорового народу, щоб нарид не зміг ці перешкоди поклати.

Дотепер уважали в міжнародній політиці правилом, що всяка територіальна зміна могла відбуватися тільки як наслідок воєнної перемоги. В історії не находимо майже прикладів на те, щоб якась держава добровільно, з такої чи іншої власної спонукі, віддавала хочби дрібну частину своєї території, своїх земель з містами, селами та населенням своему сусідові в часі мира та з власної охоти.

Скільки треба було вимордувати безвинних людей в часі пропamятної світової війни, щоб завалити гнобителю народів австро-угорську монархію?! Мільйони людей встелили своїми головами всі fronti тодішньої світової завоювання.

Та чи покращало від цього?

Сміло можна сказати, що ні! Сама світова війна, як у прочім кожній війні нічого доброго не приносить. — Хіба нові мільйони вдів і сиріт і безліч калік-інвалідів.

Повоєнні роки не кращі від підчас воєнних — руїна засілася в Європі. Коли ж узяти під увагу саму Лемківщину — один жах представляла вона собою. Попадени села, знищені воєнними окопами поля й сади, брак хліба, нестача праці, в негодній хаті — дарма! не вернувся з війни очікуваний батько, або син підпора стареньких батьків; інший прийшов останками сил додому на запустіле обійстя, щоб тут у нуді коротати свій вік.

З часом сталася заблзновати рани на організмі Лемківщини та тільки близькі свідчать ще сьогодні про ці жахливі воєнні часи. Життя вирвалося цю прогалину, що повстало внаслідок страшної війни. Народ підвів веселіше свою закружену голову. Лемківщина відродилася. — Бо вона побачила, де її шукати Правди.

Почалась у лемківських селях культурно-освітлююча праця; зрозуміння кооперативної ідеї творити народні організації клітин, село стає на власній ноґи.

Яке було побічне колесо, що вперек на цій дорозі ягало —

про це не треба хіба згадувати; це добре кожному відоме. І висліді відомі...

Всежтаки й такий оборот не дає притоки лежати в безділлі. До цього ж випадку, що зашли в останньому місяці, вказують, що способи, шляхи та методи співжиття між народами та окремими державами змінюються навіть у справах територіального посідання. На наших очах забрав без одного стрілу Гітлер цілу Австрію, Польща Заользанські землі, Німеччина віддала Чехословаччині низку сіл і містечок у Судетах, хоч могла їх спокійно затримати. Югославія сама хоче Болгарії відступити заселену в більшості болгарами прикордонну смугу Македонії; зрелася супроти Словаччини плебісциту в карпатській чадській окорузі; навіть Греція хоче справити свої границі в користь Болгарії.

Однак нема найменшої причини попадати в зневіру та закла-

ши руки вичікувати для нас деякого чуда. Нашим чудом буде невпинна дальша праця на культурному та господарському полі; стремління йти завжди вперед; відробити занедбане та сплести вінок нашого Великого, кращого Завтра!

— Хочби прийшлося шераз від основ зачинати й тоді мусимо викресати в собі стійкі сили та енергії, щоб гідно встоятися, бо на нас очі цілого світу. Український нарид не знищили ні татари, ні гунни; і большевики його не проковтнуть. Нераз уже просякала Українська Земля кровю найкращих її синів, і не двічі руїною вкривалася; однак тверда віра в повне Воскресення додавала цій нашій Українській Землі нових сил, нових стремлень та нового ще більшого завзяття стати свою волю, свої нерви, з іскорки роздмухати новий вогонь на краще время.

— Бог є на небі, та Його воля свята. Моли́ся, благаймо Господнього благословення для Української Матері Земельки.

У Возі наша безмежна сила!

Нові „косцюлки”

В останньому часі поляки приступили до планової розбудови „косцюлків” по чисто українських селах на Лемківщині, щоб при їх допомозі розбудувати польський „стан посядана”. Покищо збудували в селі **Висовій**, відомій живці, величавий костел коштом кількадесятьох тисяч злотих, частинно навіть з фондів для повення, хоч у згаданому селі нема буквально ніодної польської родини. У присілку **Гута** живе справді кілька мішаних подруж, але для них збудували римо-католицьку капличку. До того величавий костел збудували в самому селі, 2 км. від згаданого присілка, де наше греко-католицьке населення має свою прегарну церкву й міцно держить своєї прадівської віри та свого обряду.

В селі **Снітниці**, де нема ніодного поляка, підготували вже площу під будову костела на тому місці, де була дотепер станиця поліції. Акцією будови костела займається один з урядовців надлісництва державних лісів.

В селі **Устю Руській** дідичка обіцяла дати вже дерево на будову костела, але покищо не мають „відповідної” площі. Костел задумують теж збудувати в самому селі, де живуть ледви чотири польські родини. Однак вони зовсім не покривджені й свої релігійні потреби можуть заспокоювати в римо-ка-

толицькій капличці, яку збудовано для колоністів-поляків у присілку, віддаленим 2 км. від самого села.

Вкінці слід згадати, що в найближчому часі будуватимуть ще костел у селі **Крамній**, де живе ледви кількох поляків урядовців. Зрештою польського населення нема. На будову костела призначила волосна рада дерево з громадського ліса. Коли ж один наш радний поставив внесок, щоб частину дерева призначено теж на греко-католицьку церкву, його внесок перепав. Одночасно підготовляють матеріал на будову „людювого дому”, теж з громадського ліса.

Такими то шляхами й засобами йде поширювання польського „стану посядана” на Лемківщині. Акції будови костелів і „домів людювих” патронують там прикордонна митна сторожа, подібно як КОП на Волині і Поліссі.

(„Діло” ч. 248).

Та нема кращої над каву

„ПРАЖІНЬ”

її п'ять всі, що шанують
своє здоров'я.

Суспільний Промисл

Львів 24, вул. Жовківська 188.

ЛОВИНКИ

Наш Митрополит Кир Андрей видав у звязку з подыямі, які тепер шодня переживаємо, поклик, щоб нині більше, як колинебудь зберегти необхідну в кожному людському діланні розважність. Не тратити духової рівноваги й мудрого супокою, не даватися втягати чи під впливом нервів, чи провокації до якихнебудь чинів відплати або й насильства, що було б шкодою для нашої Церкви й Народу.

Під літак, який сів у Риманові, через свою необережність по пала 15-літня Станіслава Саба з Березова та 7-літня жидівка з Риманова Н. Шерц. Обі згнули на місці. Літак кермував майор Петерка, командант табору ширяків у місцевості Устянова. Літак знищений. Влада перевела доходження („Хвіля“ ч. 1287).

Українська Нація відповідальна за долю Інавалідів Українського Війська! Ціла Нація має обов'язок відповідно забезпечити всі Інавалідів Українського Війська!

Св. Димитрій — Покровитель Лемківщини, український като-

лицький тижневик „Правда“, що виходить у Львові переддрукував з нашого Господарського Календаря на 1939 р. статтю проф. І. Филипчака під вище наведеним наголовком. Крім того цей тижневик помістив довшу оцінку нашого календаря; такого календаря ще не було, тому спішіться з замовленням, бо вже небагато е календарів. А шкода, щоб Ви його не мали.

В Болгарії впали великі сніги які заробили багато шкід у садах і винницях.

До Нового Санча приїхало 6 жидів з Німеччини, яких там виселили тому, що вони не е німецькими горожанами. Вони оставили в Німеччині свої фабрики та промислові варстаті.

Присилайте негайно належність за розпродані календарі на 1939 рік; нам треба грошей на сплату друкарні. Одночасно замовляйте дальші послыки Господарського Календаря для Лемківщини на 1939 рік, але скоро, бо наклад уже на вичерпанні.

Ганебний виступ москвофільських руйнівників. Польська шовіністична преса голосно розтрубіла ганебний лист кількох москвофільських руйнівників з Лемківщини, звернений проти ВПресов. Митрополита Андрея за його відоме Пастырське Послання в справі холм-

ських церков. Той скандальний документ свідчить про цілковитий моральний розклад і духовий упадок тих людей. Він викликає навіть обрідження і несмак серед тих чесних Поляків, які докладно орієнтуються в життю Православної Церкви в Польщі. Слід згадати, що православна церковна влада гостро осудила цей безвідповідальний виступ лемківських москвофілів.

25 „гуралів“ стануло перед судом у Закопанім за напад на ексекюторів. Акт обвинувачення каже, що в селі Зубсухи на Підгаляю ексекютори з Закопаного в асисті поліції переводили ексекуцію за податки. Коли ексекютори прийшли до С. Бобака, 150 „гуралів“ зібралось на подвір'ю, щоби прогнати ексекюторів і поліцію. „Гуралі“ кинулись з дрючками на ексекюторів і примусили їх утікати. Поліція арештувала 25 найактивніших напасників зпоміж „гуралів“.

Чехи виселили несподівано Яворину по давній чеській стороні. Прикордонну станицю сторожі на Лисій Полянї заліквідували чехи та все майно вивезли в глибину краю вантажними автами.

Шкільні власти зарядили, щоб учителі завдавали молоді домашні писемні вправи на тему оборони краю.

Юліян Бескид.

ДИКАР

— Ей живане, живане! Та чога ес бидейками отавичю вилізав? Би тя гавід не заоначили!. А вижен там біду корову з піперечниц! — лунав голос старого Корбель, ген, ген аж з Пустки, на долішній кінець села, де попівски дітиска в ядлівничках за ріком з білим пісною Дунайом миши проганяли... А Корбель гваривси, што біда корова поплыват по його пашици. Од його голосу шитки ворони за десятком меджом позривалися й през Вислік яж за Полавску Кичеру крямчали поперхали.

— Дзірго, дзіргана, ти паюдо, нач ся сокотийш? Вовци и яси би тя зили, чом си граз не пасеш?! — так навертав свої конята Фейдогово Данька сват. — Бо си меркуете, Параска Корбельова за Фейдогово Данька вишла. Ба, кет Данько дораз по першій обизації пішов морханню одбивати, бо цесарик барз си зьонк і позоначував шиткой хлопство; боявся ништи-

віра, што му Віден заберут маскальські войска й веце го не буде.

А як вам перший вороплян понад гори приперхав, мало душу зо ся не виперла, так скоріцко стежочками дріботіла Мелянка Мотильова й до їмосьці! Імосенько, дітинко, карія небесна, зо желязю хтаси! А бирчана таке, гей бодаймю пеки! Бо на тім, бальонгу сякой такой їджина, цібо повідав Корбель: святий суд настае й кінець світу завяже!

А пак погодивше поприходили в гори тоти вояци. Од хужи до хужи лем: Кіцім леба, крумплі!

— Тудом, немтудом... Така загодожена мимрота, што словечка до вас не рече по християнські. Лем дакий дикар татарский — аж жера ненасичена. Ажи папачи бандурчата з ямки повигартали й кочаня, ходзи з такого пшеничного краю, бо аж з Ваньгров. А за бабами — очкасами сълепаками би тя харщув!... Безбоженство!..

Ба ле, кой чуди, што отец пішов дзіргити дівиного обиста? А

иши Параска з річним бойсом саменька, хжиа хоц і нова, кой на горбочку; а маскаль не так си фаера з ліса пуцат і по селу залізьовом карагулят... Ци го болит, кет дачия хжиа в пазьдіря ся зосипле? Талем! Війничка річ — не дялка лем нагварячка...

— Кой, вам, Корбель доздрів, што не лем Оринина, Корнилова, Зяткинина, але й на його обиста огньом завалило, сьой верг з рук і скоріцко доло беріжком, през Копинівку, пак Пирцакову ріку, попівске плянсько — бодай худіцо од жодоба значати, бо ся нажумар зошкварит... Біжав гори селом Корбель, анн си ніг не чув. — Га, га! Ніг? Кульки фівкают, як шараньча, шарпидлі бабевхают — аж горами поношат — де ту е омист о дакий іншій суьті помишляти?! Люленькове, ба ле майте зосудок! Кой би вашу хжиу шарпидлі розтрянбушили — ви би сідили нога на ногу? Ой же майте дакуньсенька дакой зваги! Рад си, рад! А малярсько лем си з потічка винувин і прас з гверска під

„Єзик до гною“. „Український Бескид“ пише, що однієї неділі йшли в Перемишлі чотири учениці гімназії і розмовляли голосно по українськи. Недалеко гімназії побачили вони перед собою військового капеляна, який перейшов на другу сторону вулиці, а потім не втерпів і гукнув: „Ви сен не встидце гадаць на ули по руску?“ — Дівчата здивувалися і відповіли: „Ні!“ — Тоді капелян крикнув: „То єзик до гною, а не на улцен!“ — На це одна з дівчат спитала: „Чи це любов ближніх наказує вам так говорити?“ — Однечасно „примірний капелян“ на це вже нічого не відповів.

Треба справити похибку в Господ. Календарі на 1939 рік на 24 стор. під клішкою має бути: Гркат. Церква в Милику, а не в Злоцькім. Цю друкарську похибку просимо власників календаря справити. — Ю. Т.

Загадочна смерть. У містечку Заршині, коло Сянока, в збірнику нафтової ропи на залізничній стації, знайдено тіло працюючого там від довшого часу громадянина Олександра Олексіяка з Вороблика Шляхотського, місцевого кооператора. Нещасливий випадок майже виключений, бо бл. п. Олексіяк працював при цій роботі (залодування нафтової ропи до цистер-

ноги Корбьови, тодічка, кой сен поїд Демкови чириши надитів.

— Чиста напаст, на рівній стежці! Чого ся го яв тот беласбуб? — Што? На хала така бабринеса небесда... Штоси горгонит і кольбом малярина штурцат сперед ся Корбеля.

— Покладате си добри люденькове, што довог того тирвало? Лем півслівце, два й засуд готовий. Ксьоняча з чьяками мав в гераку Корбель — Парациний хлопця забавляти й за то маляриска фівки му кумьку в саме чело. Так анс-цвай, в такій крентанні на Бога буде ся вам дикий маляр. обзєрав! Лем си меркуйте...

— Што? Де того ся одбило? В селечку, што долішнім кістце до Вислока долігат. А кет бісте віруянтий правди досягнути забанули, то ся в Риманові котрого лем вам газди з Тернавки зазвідайте, то вам достуманті шитко оповіст і беріжок кгаже, де малярски шибєняки безвинно душу з Корбля вигвєдали, а маскалі пів села спалили...

ри) вже від 20 літ, та цей випадок мав місце ні скорше, ні пізніше, тільки якраз після зредукування двох інших робітників, із Заршина родом.

Вшануйте Тих, що віддали себе в жертву нашій Батьківщині! Це Українські Інваліди.

Жиди до мадярів. Разом з містами Береговом, Мукачевом і Жгородом перейшло до Мадярищини 100 тисяч жидів.

Взяв чоловіка за лиса. Колд Снятина ловецький стражник Ціхович застріїв якогось Германа, беручи його за лиса.

Головний Статистичний Уряд у Варшаві подав до відома, що за 8 місяців 1938 р. випили 30 мільонів літрів спирту в Польщі.

За Господарський Календар на 1939 рік треба посилати 80 гр. і 25 гр. за пошту оплату. Одночасно просимо слати передплату!

Вибори в Польщі відбулися, як уже всім Читачам відомо, в дні 6. XI. 1938 р. ПАТ доносить, що у часі у виборах, головню по сєлах була дуже численна, а до виборчих урн возили навіть калік, старців і хорих; біля виборчих льокалів стояли довгі хвосты людей.

Найліпші дзвони, чаші, павуки й інші церковні речі, церковні брокати, полотна, гафти, полотна до вишивання й итнки Д. М. Ц., фєлони, стіхари, суковки, хоруґви, фаян, образи, образці єванґєлія та інші церковні книги, світло, каднєко, металеві відзнаки й прапори для Товариств поручає:

ДИМ ТОРГОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВИЙ

„ДОСТАВА“

Л Ъ В І В, Р И Н О К 43.

Власні снєпє: Львів, Руська 20; Перемишль, Косцюшка 5.

Направляємо старі ризи, позолочено чаші й ині, розмальоване церкви й виготовлене іконостаси під керівництвом найліпших знавців ставів і нашого обряду. — Кожен свєтценник і кожна церква повинні бути членами кооп. „Достава“. Удїя 10 ал., 1 зал. вписове.

Наш календар на 1939 рік

ЩО ПИШУТЬ ПРО НАШ ГОСПОДАРСЬКИЙ КАЛЕНДАР НА 1939 РІК.

Лемківський Календар. Люстроваий господарський календар на 1939 рік. Зредагував Ю. Тарнович, Львів, 1938. Накладом Видавництва „Наш Лемко“. Формат вел. 8°, стор. 120. Ціна 1 зол., а для передплатників „Нашого Лемка“ 80 сот.

Вже сама назва того календаря збуджує цікавість, бо хоч є в нас дуже багато ріжних календарів, то такі лемківського календаря в нас де мабуть не було. Та не є цей календар тільки для самих Лемків цікавий. Він цікавий також для кожного Українця, особливо для наших сєлян, бо це також календар господарський. Крім звичайної календарної частини є в тім календарі багато коротких статей, приступних наукових розвідок, оповідання, вірші і цікава євєчнина. Одні з тих статей присвячені пізнанню Лемківщини. Отже які є гам наші церкви, кооперативи, лічницькі осередки й живці і т. п. Деяк важніші місцевості, як прим. Криничка, Тилич і ин. описані обширніше. З календаря пізнаємо також і

самих Лемків. Отже їх реліґійність особливо почитання Божої Матєри і Свєтих (стаття Ю. Тарновича), св. Димитрія (ст. проф. І. Филіпчак), далі про лемківські звичаї та про найдавніші часи на Лемківщині (за княжих часів і за давньої Польщі). Ця частина календаря то дуже повчаюча читанка про Лемківщину. Друга цінна частина календаря це **Господарська частина**. Вона зложена так, щоб бути в першу чергу практичним порадником для лемківських сєлян, отже містить практичні вказівки лісовим робітникам, про потребу тверезости та ошадности, про будову сільської хати, про лічницькі сєдлє про деякі недуги домашніх звірят та багато інших господарських порад. Вкінці є в тім календарі багато цікавих оповідань та віршів наших лемківських письменників. Мова календаря українська літературна, тільки деякі оповідання написані лемківським говором. Тому цей лемківський календар приступний для кожного Українця.

„Правда“ ч. 45. 6. XI. 1938.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ

ГРИГОРІЙ ГАНУЛЯК.

У Карпатах

Василь Червений, — так називався наш биченець — не хотів брати грошей за молоко. Та я на силу йому втиснув гроші у жменю, а до горшка дав гарячої кави, щоб огріяти з жінкою й дітьми. Вправді вже весна була, але ночі були холодні.

— Нех Бог сохранив кожного хрещеного од таких люди, як тоти маляре, каже Червений, ладячись до відходу, — якби так ми ставалися до вовків, як они, то би человек не лем житям своїм за то заплатив, але за такого єдного то би цілий село з димом пішло. Г нашім селі стояли малярські войска, тосме ся напозерали на тоту шитку, што они з нами витваряли. Як нам казали забератися, тосме брали з хмижи, што хто міг. Я забрав дакус сина, бандурок, запряг корови до воза, тай їдеме. А моя сусіда, Фенна тяжке за нами їде, она лем сама єдна била, газда на вітні, гітиск не маюг, то запрягла пару коняг тай їде. Затримали єї маляре, повідают, продай нам коні.

А она повідат до мене:

— Та хибаль продам куме, бо я тих кони не виховам, бо ми забрут.

Продайте, реку, лем і віз нех берут, бо сами воза не потягнеть. І продала шиткою за десят стівок дос гарди пінязі, сховала їх за пазуху, тай тягнєся за нашим возом. Коло Крутого загалтував єї малярський шандар. Затягнув на якусь команду і тількисме єї виділи живу. На други ден виділисме єї в трупарни, повідали люде, же віткала без поля, а за нех летів тот шандар і стрилив тай по мой кумі! Звьїдувалисєма, ци пінязі коду неї нашли, та повідали люде, же нин не нашли. Маляре забили і пінязі забрали і пропало.

— Прийде час, Василю, що ми їм пригадаемо те все, а тимчасом йїть спати по сьогоднішних „тарпатах“.

Пішов бідний Лемко у свою кучу, а я сівши до вечері, почав настроювати німців на мою нуту. Ходило мені про те, щоб Василя захистити перед евенгуальними дальшими нападами „чарівниці“. (Так її прозвали наші німці і ця класка осталась при ній аж до кінця нашого побуту в Гіральті).

Одного ранку зайшов я до „кучі“ наших лемків, щоб заргіти собі каву, аж тут бачу, на кухні нема плити залізної, тїй взагалі кухня напіврозвалена.

— Що це сталося? — питаю.

— Та ми сами не знаме, што. Марина пішла доїти корови, а я скочив до склепу купити шваблїкїв, — приходжу зо склепу, а ту кухня розвалена, блят хтоси взяв, звьїдуює хлопчиска, хто то зробив, а тїмчасом ходїть сюди баба ту била...

— Ага! Значить, це вона! Ну не турбуйтеє, — вспокоїв я Василя, буде новий блят на кухні, а тимчасом ходїть сюди.

Василь пішов за мною, я вишукав між нашими багажами тринїжний стояк, котел, та даю йому:

— Ось тимчасом поставте це в садї, запалїть вогонь на вільному повітрі і варїть собі в цьому кїтлі; воно дещо по цигански, але сьогодні війна, а за день-два я вам постаруюсь про новий блят до вашої кухні.

Про цей новий подвиг нашої малярки розповів я моїм товаришам. Профос скочив мов опарений:

— Собача баба, закую в залаї й кину в льох до сто чортів!!

— Стрївайте, ми так зробимо, що вона сама зрємонтує Червоному кухню, ше й проситиме, щоб він пішов там варити! — замїчую, та веду профоса до вікна.

А там в городї горить вже вогонь; на прїніжку висїть величезний котел. Василяха підкадає щораз то більше хмизу й хмари диму несутьєся просто до вікоз „чарівниці“.

Вибїгла з кїмнати, та схопиши граблї, що стояли під стїною, бїжить прямо до Василяхи. В цю мить станув біля неї почервоїнїлї мов буряк — наш профос, та зловивши бабу за руку, заревів:

— Гальт, ти клята худобо. В цю мить закую в дїби!

Баба кинула бїшеним зором із нього, змїркувала, що це не перелївки.

— Мені дим до хати їде, город мені скопали, глянтьє, яка яма.

— В що яму тебе кину, як собаку. А якщо тобі городу шкода

то всі будемо варити у твоїй кухні!!

Ше профос не скїнчив, як наш куховар перенїс свої горшки до кухні малярки, та крїзь вікно клїче до Василяхи.

— Ходїть сюди, кухня велика. Бачучи за собою „длєчї“, Червений помїг жїнци перенести кухонїй причадали до дому малярки. Там вони розхазяїнувалиє у її кухні на добре.

Бїгає малярка до бурмістра, та він вже не їтервенує, а навпаки промовив їй відай до розуму, бо сталоє такє, як я передбачував. Прикакала баба якогось чоловіка, що зрємонтував кухню у „куті“ на подвірї, поклав зїрванїй блят, тай одного вечора приходїть до мене малярка й просїть, щоб так було, як ранїш, себто, хай собі Червений варїть в комїрці, а вона у своїй кухні.

Я бачучи її покору, погодивєся. Червений пішов на свою стару квартиру, а до нього прилучилєся і наші куховари, бо не радї зустрїчалиє з непрївїтливою маляркою в її кухні.

Декалька днїв було спїйно. В нашій квартирі. Аж одного дня нова буря, яку викликала малярська злоба.

Вернувши з Приєшева, куди я їздив фірєю за орудукою, застаю Червоного в крайній розпучї.

— Пане, ратуїть, або не ту зараз забїйте, нех уж на жию на сьвітї. Йой, йой, йой!

— Та не ляментуй, лем повїч пану шитку на вирозум, може пан дашто поможуг.

— Нічого уж од них не хочу, лем нех нас ту шитких вистрїляють, бо якої нам жита тепер буде? Москале нам такої кривди не робили, а ту своєї войскою остатну потїху човекови заберат. Забїйте ня ту одразу, нех ся довше не мучу.

— Що сталося? — питаю, — кажить ямо їй розумно, може я шось поможуг.

— Маляре забрали мї обї корови і штож я нещасний — без них буду робити?

— Што я дам гітискам їстоники? — секундує Василяха. Чим я їх закроплю, як ся рано обатурят зо спаня?

— А хто тоту тарайдуку потягне, як нас далє поженуг отгаль?

— А хто забав і коди? (Докїнчення буде).

Максим Олійник.

Пізнаваймо рідні оселі.

Православний рух.

Вже перед останньою, всесвітньою війною провелося — під впливом московфільської, партійно-політичної агітації і пропаганди — сильне тяготіння до російського православ'я. І так з кінцем 1911 року перейшла на православ'я частина парохії Грабу з дочерню Вишеваткою, а в 1912 р. частина Пархії Радощини з дочерню Довгим, та парохії Довге з дочерню Незнаєвою. Одначе цей рух, не маючи тоді експанзивної сили, не поширився, а в часі світової війни погас. Шойно 8 літ після всесвітньої війни цей, пригашений хвилево проти-релігійний вогонь, а московфілами, так гр.-кат. священиками, як і мірянами, на ново свідомо й нарочо роздунтий, вибухнув з небувалою перед тим силою в 1926 році в Тилявій і Терстаній, короснянського повіту. В тій цілі відбулося дня 16-го листопада 1926 р. в Тилявій московфільсько-православне, агітаційне віче, на яким з видніших діячів московфільсько-православного табору були присутні посол до варшавськ. союму Серебреников, православний єпископ з Америки, Авраам Філіповський, емеритований вчитель з Тилявої, бл. п. Михайло Копчак, та формально греко-католицькі священики: бл. п. о. Кирило Чайковський, парох Мішанної, о. В. В., парох Дальової (пізніший т. зв. „Коронний Дзекан“), та о. М. Д., парох Вільхівця. Сейчас після цього, сильно підбурюючого й агітаційного віча, перейшла майже ціла парохія Тилява на московське православ'я. За Тилявою пішло багато інших сіл на Лемківщині, а між ними і села, приналежні до святківської парохії.

Було це в 1927 році. Парохом в Святківській був тоді о. Петро Каламунецький. Найперше перейшла на московське православ'я дочерня Святкової, Свіржова Руська та Святкова Мала (в липні, 1927), з відтак і Святкова Велика в другій половині вересня і з початком жовтня, 1927 року. Святкова Мала перейшла на православ'я в цілості; в Святківській Великій осталася при гр.-кат. Церкві тільки одна родина; в Свіржовій Руській дві родини. Разом 15 осіб.

Коли йде про причини російського, православного руху в святківській парохії, та взагалі на Лемківщині, то є вони так загального, як і спеціального характеру. Найважливіша, загальна причина — така, що цілими десятками літ вищиповано в наших Лемків, та плекано в них московфільського, а заразом і православного духа, та москосько-православну, національну й релігійну ідеологію. Мовляв, Лемки і Великороси (Москва) — це один і тойсам „руській народь“. Вказувано на Московщину, як на одну, нероздільну вітчизну всего „русского народа“, себто всіх Москалів, Росіян, до котрих зачислено теж і Лемків. Голошено, що тільки з Московщини-Росії може прийти спасення для Лемківщини, та вихваловано перед Лемками „русское православ'я“. Внаслідок цього витворилися ще перед війною в подавляючій більшості Лемків гарячі симпатії до Росії, а з ними й сильна гравітація (тяготіння) до „русской православной вери“, себто до синодального, москоського православ'я. Для тих загорільх симпатиків Росії, та її православ'я неоспоримо, прямо догматичною засадою стало ложне, софистичне твердження: „Кто русский, той православный“. Лемки — на думку москалів і всіх кацапів — то „русский народь“. Отже Лемки повинні бути „тоже“ (1...)

православними“.

Цей нахил збаламучених московфільською агітацією Лемків до російського православ'я попирали теж лемківські реємігранти (поворотники) з Америки й Канади, які там перейшли були на православ'я, а також так краєва, як й американська, московфільська преса. Вслід за тим, — як пише о. Стефан Гаїда, душпастир в Крамній на Лемківщині (1910—1928 р.), в хроніці тойж парохії, — Лемки „хоч офіційально заявляли себе гр.-католиками, не мали католицького духа, в унії не були утверджені і в душі почували себе православними“. Це справді показалося особливо в тих парохіях на Лемківщині, які в рр. 1926—1930 перейшли фактично на московське православ'я, та в яких через довгі літа „душпастирювали“ гр.-кат. священики-русофіли. Це був першазве природний овоч їхньої „праці“ у тих парохіях.

Такі причини загального характеру, які викликали москоське православ'я на Лемківщині, діяли теж і в святківській парохії. Дійшло — і то ще так перед всесвітньою війною — до того, що Святков'яни разом зі знатнішими Тиляв'янами, як прим. з бл. п. Яцком Пушкарем, Петром Паньцом та другими, їздили з прошею до Києва, щоб звидіти тамошні вогнища релігійного, православного життя. А повернувши до дому, стали вони сильними пропагаторами православ'я у своїх селах.

Кромі цього діяли на терені святківської парохії і спеціальні, так сказати, безпосередні причини переходу місцевих парохіян на російське православ'я. До найважливіших належали напружені відносини, які тоді на тлі тревб, чи інших справ заіснували між місцевим парохом о. Петром Каламунецьким, та його парохіянами; та які — на жаль — на час не зліквідовано.

І так Свіржова Руська просила пароха, щоб на Богослуження, яке у свірківській церкві правилося що третю неділю, їздив своїми кіньми, за що оферували йому поміч у пільних роботах. Парох відповів відмовно. А що на тлі т. зв. тревб вже перед тим існувало між Свіржов'янами, а парохом напруження, отже залюбки використав ті відносини неприхильний парохівий й зражений до нього, місцевий віїт, Іван Коваль, що на спілку зі своїми помічниками претягнув усіх Свіржов'ян на модне й атракційне (притягаюче) тоді на Лемківщині, російське православ'я. При гр.-кат. Церкві осталися тільки родини Івана Кілка й Василя Доліни.

З черги Святкова Мала хотіла побудувати школу. Але на терені громади не було відповідної площі на будову, отже селяни просили пароха, щоб вистарався про дозвіл на продажу громаді кусника ерекціонального поля під школу. Одначе становище пароха в тій справі було неясне. Раз обіцяв вистаратися, за те за другим разом відкинув свою обіцянку. Справа протяглася щось півтора року, будова школи через проволікання пароха зістала припинена. Вікніці знялася з цієї справи дісна буря. Проти пароха виступила солідарно ціла громада. Деякі селяни (як прим. Лешко Мішко й інші), удались до Тилявої, яка стала тоді дуже оживленим й активним осередком москосько-православного руху на Лемківщині. Тут — розуміється дораждено висланникам зі Святкової Малої — негайний перехід на православ'я, що теж ця громада справді в цілості зробила. Москоське православ'я діяло тоді на Лемківщині, як справдішня, духовна епідемія, якою заражувався кожний, хто тільки зближився до неї, а мав ослаблений, релігійно-духовний організм.

Серед цього перехресного вогню найдовше держалася Святокова Велика, — а то ще яких два місяці після переходу тамтих двох сіл на православ'я. Московсько-православна агітація — крім того трієв не мала тут за що зацепити. Але такі вкінці московські агітатори поставили те і тут на своїм. Намовляли, грозили, обманювали, обіцяли, аж нарешті одної неділі вибралося двох місцевих господарів, Хомик Петро і Борик Андрій, в село за підписами на декларації до староства про зміну віросповідання. Вони намовили більшу половину села до переходу на російське православ'я. Агітація за переходом на т. зв. „православну віру“ змагала з дня на день, з години на годину. Воля озвучула повний успіх, бо вкінці ціла Святокова Велика, — з винком одної родини Марії Решетар, — перейшла на православ'я.

Вслід за тим дня 21. листопада 1927 р., на храмовий празник св. Архистратига Михаїла, вдерлися до гр.-кат. Церкви в Святківській Великій два православні духовники, а це о. Павло Швайка й о. Михаїло Грицай, які на чолі хмари своїх приклонників — намагалися усунути від престолу нашого, відправляючого тоді священика, щоб на його місце відправити самих Богослуження. Коли їм це не вдалося, тоді вони поставили на тетраподі вино і просфору і тут відправили свою Службу Божу.

Ще гірше було в Свіржовій Руській і в Святківській Малій. Там православні московфіли зачали — разом зі своїми батюшками — господарити як у себе вдома. Гр.-кат. священника навіть не допускали там до відправи Богослуження. Вкінці на Великдень, 1928 р. приїхав з Ясла повітовий староста з комісарем поліції й з більшою кількістю жандармерії, та опечатав собі дочерні церкви. Безпосередньо перед опечатаванням православні забрали зі згаданих церков багато церковного інвентаря, та до тепер його не звернули.

В квітні, 1929 р. об'яв завідуєцтво святківської парохії о. Дмитро Ступак. Православні, як цього можна було і сподіватися, поставилися до нього відразу негативно. Вслід за тим московфіли стали йому, особливо вночі, робити різкі пакости: ударили колами до дверей і стін приходського дому, кидали камінням до вікон, а вкінці вночі 7. травня, 1929 р., (себто на другий день Великодніх Свят), розбили входові двері до церкви в Святківській Великій, вибили шибки, вилізли вікна, та вкрали 4 паші, служебник, багато бронзових свичників й обрусів. Вкінці на третій день Великодніх Свят, дня 8. травня, 1929 р., урядили вони сильно стрілянину біля мешкального, приходського дому. Такі і тим подібні, нужденні подвиги московфілів протяглися шість два тижні, після чого закінчили личні напасти й авантури.

На личну інтервенцію о. Дмитра Ступака відпечатали в 28. грудня, 1929 р. повітове староство в Яслі гр.-кат. церкву в Свіржовій Руській, а дня 26. IX., 1931 р. гр.-кат. церкву в Святківській Малій. Православні вже перестали тоді вдаритися до гр.-кат. святинь, а для відправи своїх Богослужень побудували собі свої власні часовні, а це в Святківській Великій в 1928 р., а в Свіржовій Руській в 1930 р. В Святківській Малій правились спершу — після опечатавання гр.-кат. церкви — православні Богослуження у місцевій, старій школі, а коли що в 1931 р. розібрано, почали тамошні московфіли ходити до часовні в Святківській Великій. Власної часовні не побудували.

Однак мимо цього декотрі православні ходили теж на Богослуження і до місцевих, гр.-кат. церков. І так в Святківській Малій около 10 осіб,

а відтак понад 30 осіб. Вкінці на терені святківської парохії навернулося до гр.-кат. церкви 35 осіб — так, що число її вірних зросло до 50 душ.

„МІСІЙНІ“ МЕТОДИ МОСКОВФІЛЬСЬКИХ АГІТАТОРІВ.

„Місійна“ праця московсько-православних агітаторів на терені святківської парохії й взагалі на Лемківщині сперлася на засади: „Ціль осявляє середники“. Вслід за тим московські агітатори, які за свою роботу отримували долари, ширли православ'я шляхом намови, підступу, обману, а навіть терору. „Упорствуючим“ уніям грозили вони підпалами, докучали вибиванням шиб, сльвіми й чинними зневагами, замишуванням нафтою кришчи, здиранням і брктиття дахів, виважуванням дверей в stodлах і стіннях, стрішенням перед латинізацією й спольщенням і т. д.

Натомість духовні агітатори обіцали громадам гр.-кат. ерекцію, церкви й приходства, якщо ціле село перейшло відразу на православ'я. Заразом казали вони, що „православ'я“, це тверді, „руська“ віра, на яку — після них — повинні перейти всі Лемки. В їхні агітаційні бесідах і промовах було теж повно зневаги й очерчень під адресою Католицької Церкви, гр.-кат. Церковної Єрархії, та Духовенства.

Словом, треба би окремої, спеціальної, авторської праці, щоб списати подрібно всі ці надукиття й насильства, при помочі яких московські агітатори й провідники ширли російське православ'я в Святківській, та взагалі на Лемківщині.

По деякому часі одупевнення для православ'я погасло, гарячка за „верою атоцф“ цілковито остидла, прийшов зворот настроїв за намеренням, за поворотом до своєї рідної гр.-кат. Церкви. Але що? Зайшли нові обставини, що сталися великою перешкодою для заміни тих проунійних і прокатолицьких настроїв у чин. Однак про це краще не писати.

Нема теж тут місця на те, щоб описувати нужденні й безславні подвиги московфілів в їхній новій ролі, яку вони підняли відіграти на Лемківщині. Вистарчить зазначити, що з настанням апост. адміністрації забрано зі Святківської Великої ревною, працюючого, ідейного, гр.-кат. душпастиря, о. Ступака Дмитра, а на його місце — без найменших, церковно-канонічних рацій, серед дослосних на цілу Лемківщину авантур, шуму і крику перенесено в репресійній дорозі священика-українця, о. д-ра Йосафата Кабарівського з Знадранової.

До ще більшого утруднення повороту відпавших до Унії прийшло з хвилею, коли на лемківським „стильці“ засів відомий, станіславський професор і каноник. Цей останній у своїм московським фанатизмі, спираючись на фальшиві доносках московських агітаторів, сусудував о. Кабарівського, та здержав йому дотацію. Католицький священик знайшовся в голодній ситуації: Вірні складають для нього датки на прожиток. На православних Святківчан паде прямо жах і відраза на вид такого страшного положення перебуваючого між ними, гр.-кат. священника під новою управою.

А що подібні, жалюгідні обставини, як в Святківській, — під „вмілим“ проводом станіславського каноніка-кацапа, — настали майже скрізь на Лемківщині, отже намерення православних в Святківській, та взагалі на Лемківщині віддалилось до необмеженого речіння, званого тільки Божому Провидінню!!!. (Кінець).

З наших сіл і міст

МАНІВ, ПОВ. ЛІСЬКО.

Занедбана могила Невідомого Борця У. Г. А. З Великих Днів осталася в Маневі сіра, призабута могила Невідомого Героя. Впав він у 1919 році у боротьбі. Документи його знищено і невідомо навіть, звідкіля цей борець і як звався. Як і тисячі тисяч невідомих могилок героїв по всій Україні. Заходом місцевого свідомого громадянина, основника читальні пок. Ів. Федича справлено дерев'яний хрестик на цю могилку з таким глибоко-змістовним написом: „Невідомому Воякові України, що за її Волю, Честь і Славу віддав усе, що найдорожче, власне життя.“ Тепер хрест цей почорнів, напис ледви видко, ціла могила занедбана, аж стид. Тому апелюємо цією дорогою до членів читальні „Просвіти“ і свідомих юнаків з Манева! Дорожіть, мов самоцвітом, тією могилкою! В ній спомин-символ нашого чарівного Вчора, здохлого і зганьбеного! Поправте цю могилку, дайте новий кам'яний хрест з новою таблицею! І ходіть до тієї могилки з поклоном і молитвою під проводом Вашого Душпастиря. Набирайте звідтіля заєдно віри в краще Завтра. Лелійте юні сни, як і Він... що під кам'янистою лемківською землею снить про кращу долю.

Праця місцевого пароха о. Юрчика Дмитра — гідна справді подиву й наслідування. Прийшовши до тієї парохії, що крім Манева, обіймає ще Бальницю й Шербанівку, він з невтомною енергією взявся за переорання тієї занедбаної, запущеної ниви. Робить це: запровадження ладу і порядку по церквах, своїми глибоко обдуманими проповідями, своєю жертвенною, патріотичною діяльністю і працею по місцевих установах.

Заснуванням релігійних товариств, а то — Братств Апостольства Молитви в Маневі, 17. IX. і в тують католицький актив молоді Бальниці 24. X. ц. р. Братства гурпарохії і є надія, що стануть могутнім фактором духового відродження. Число членів, як на початок вдовольюче.

Поширення доброї преси і книжки діє справно. Розпрудеться що-

тижня різні католицькі брошурки у значному числі, релігійні часописи, як „Місіонар“, „Лицарство Пресв. Богородиці“, „Промінчик Сонця Любови“ та інші. Проба заснування кооператива і кружка „Сільський Господар“, що одначе заборонене дозволом влади, що його трудніше тут дістати українцям, аніж перейти верблюдові кризь вуха голки.

Душпастирська й національна праця о. Юрчика зустріла на своїй шляху важкі перешкоди. Перепони тієї праці — нам відомі.

Дрібна ощадність запевнює позичку під застав дрібної ощадності

ПРОМ-БАНКУ

ЛьВІВ, ГРОДЗИЦЬКИХ І. І. П.

тел. 292-15 і 200-15

у токарстві в дереві; у виробі музичних інструментів; у гравстві (роблення знаків на золоті, сріблі та інших металах); в ювілерстві та дологниці; в годинникарстві; та в фотографії. В інших ремеслах не вільно побирати за науку від учеників жадних оплат. Отже в шевстві, краєцтві, боднарстві, столярстві, ковальстві та інших ремеслах ученики є вільні від всяких оплат за науку. („Денщик Законів“ ч. 52).

Вже вийшов з друку прекрасний кишеньвий Календарець Пресвятого Ісусового Серця на 1939 р. Річник IV. зладив М. Ф. ЧСВВ. Жовквіа 1938. Замовляти у Видавництві ОО. Василя Жовквіа.

ВЕЛИКА ПОДІЯ.

В неділю дня 23 жовтня 1938 р. відбулось у селі Боську над Вислоком велике та мабуть перше на Лемківщині, торжество, Уродженець нашого села, молоденький священник, Веч. о. Мелетій Войнар, ЧСВВ. правив у ріднім селі, в нашій Церковці першу Святу Хвалу Божу.

Біля 10 години перед полуднем вийшла процесія з церкви до родинної хати молодого священника в якій живе старенький дідуньо о. Мелетій, Козма Войнар, бувший довголітній дяк; в процесії взяла, мимо непогоди, участь ціла парохія в супроводі місцевого пароха о. М. Величка, о. Д-ра М. Денька й о. професора М. Головача, який привітав молодого Отця на порозі хати. По переході вінця о. Мелетієм, який несли 12 дівчат і серед співу церковних пісень усі пішли до місцевої Церкви. Службу Божу правив о. Мелетій, а парох і о. професор диконували. Прекрасну проповідь виголосив о. Д-р Денько. По св. Хвалі Божій відбулось стискання голів, та кожний учасник цього торжества одержав на миду памятку святих образочок. Потім відбулось гостинне прийняття в хаті згаданого дідуся, серед милого настрою та бадьорої гутірки.

Від Редакції: Веч. о. Мелетієві Войнарові ЧСВВ бажаємо на новій дорозі життя якнайкращих успіхів, дай Боже, щоб зерно Христової Правди, яке Він буде сіяти, видало якнайбільшні плоди для добра нашої української католицької Церкви та українського Народу.

ПЕРЕД СТРАШНИМ НАСЛІДКОМ ВОГНЮ

охоронитеся найкраще, якщо обезпечите своє майно (в цілості, або понайменше вартісний господарські і домашні дві жимости) від огню в Товаристві Взаємних Обезпечень „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЛИСТУВАННЯ.

Вп. Г. О.: Членом Матрічного Товариства „Провсіта“ повинен бути кожний українець і то безогляду, де він живе. Річна вкладка 1 зл., яку треба вислати просто до каси Год. Т-ва у Львові, Ринок 10. — За передплату Ви нам лічного не винні, заплачено 11. Х. ч. р. зл. 2.20 по кінець травня 1939 р. Гроші до Р. Ш. передали. Щиро дякуємо. Допис про Г. не помістимо тому, що на нашу думку це небажане з різних причин. Але це ще не вказує, щоб Ви дальше не писали; пишть про все, бо Ваші дописи дуже цікаві. Скільки календарів вислати? Гарзд.

Повідомляємо Всіх, що книжки висилаємо тільки за попереднім надісланням грошей. На кредит ніхто книжок не продає. Памятайте про це всі, що замовляете книжки на основі знижки. в нашому Календарі на 1939 рік.

Впр. о. Володимир Довгориц Е. Г.: щиро дякуємо за листа й бажання Божого благословення. Ча-сопис Усім висилаємо, 10. XI. 1933 року, вислали ми на Вашу адресу 10 далендарів на 1939 рік по 1 зл. за прим. Остаємося з християнським привітом.

Вп. Роман Кишакевич: на Ваше добро остається ще з присланих 5 зл. 4. XI. ч. р. 1.25 зл. Привіт.

Вп. Петро Пенко: Замовлені та заплачені книжки вислали 12. XI. ч. р. Гарзд.

Вп. Денис Ільчишин, Воробілк: Ще 31. X. ч. р. замовили Ви 8 книжок на основі оголошення в Господарському Календарі на 1939 р. Ми книжки купили, а Ви грошей не посилаєте. На кредит не можемо мужик книжок слати. Тому, будь ласка, пришліть належність, ми книжки підемо. Привіт.

Вп. М. Сура: Ваш брат заплатив за Вас передплату. Поздоровлення.

РІШИМЯ В ДЕНЬ 31. ЖОВТНЯ

стати постійними щадниками найбільшого українського банку Земельний Банк Гіпотечний у Львові, вул. Славоцького 14.

(Філія Банку: Станіславів, вул. Собіського 11)

Проти прищипи безріг цепити треба безроги тільки сировичею і щепленням

„Серовак“

Інформації на бажання „Серовак“

Сп-а з обм. п.

ЛьВІВ, Падеревського 5, тел. 201-07

ВАЖНЕ ДЛЯ РЕМІСНИКІВ.

З огляду на те, що наша сільська молодь на Лемківщині паде дуже часто жертвами з рук різних ремісників, які користаючи з незнання розпорядків про промисл. подаємо всім, що вчать ся якогонебудь ремесла, слідующий розпорядок.

На основі розпорядку міністра промислу й суспільної опіки промисловці та ремісники можуть побирати оплати за науку від учеників тільки в оних ремеслах: у різбарстві (різьба з дерева й каменя); у виробі скла й оптичних приладів;